

Het genus *Cryptocoryne* (19)

Aantekeningen bij de kleurenplaat

De bij deze aantekeningen behorende kleurenplaat toont enige bijzonder opmerkenswaardige soorten *Cryptocoryne*.

Links beneden is *C. walkeri* Schott afgebeeld. Op een later tijdstip zullen wij deze soort nauwkeuriger bespreken. In Wageningen handhaaft hij zich goed bij emerse cultuur, al is het een vrij trage groeier. Hij onderscheidt zich door donker groen blad met golvende rand, al is ook bij deze soort de kleur en vorm van 't blad wat variabel. De wortelstok en wortels zijn naar verhouding sterk ontwikkeld. Het verloop van de bloei is aangeduid door de twee in de tekening afgebeelde bloeiwijzen. De hoogste (losse) laat zien hoe in 't begin de buis purper en de vlag groen-geel is. De vlag is vlak en staat eerst rechtop maar buigt zich heel spoedig wat achterwaarts. Na verloop van vier dagen is de vlag aanmerkelijk groter, en via dof oker, bruinachtig geworden. Heel kenmerkend is het oppervlak, dat fijne plooitjes en rimpeltjes toont en aan leder herinnert. De 'ktaphyllen' (zie rechts beneden) zijn min of meer gekamerd of in vakjes verdeeld.

Hiernaast is *C. versteegii* Engler met zijn stevige, heldergroene bladeren te zien. Emers gekweekt, in dikke kleiige bodem, bloeit deze soort niet zelden met zijn glanzend gele keel, heel smalle purperen vlag en zwart purperen wrattige rand aan de spatha.

De derde soort in de benedenrij is *C. johorensis* Engler. Een der allermooiste soorten, waar de tekening nog niet ten volle een juiste indruk van geeft. De 15 cm lange 'staart' is gebogen afgebeeld en dit beantwoordt aan het materiaal dat uit München door de heer Blass gezonden werd. De spatha was door de reis enigszins slap geworden en het scheen 't beste om precies af te

beelden wat te zien was. Later toonde de heer Blass mij foto's waaruit bleek dat deze priemvormige staart, als de plant in volle glorie bloeit, recht omhoog steekt. Het is overigens geen gemakkelijk te telen soort. Misschien is het nodig om precies de juiste lichthoeveelheid te verschaffen om een goede groei mogelijk te maken. Over deze soort hoop ik binnenkort nog nader te berichten.

Rechts boven is *C. thwaitesii* Schott te zien, al weer een wondermooi plantje met zijn prachtig paars gespikkelde vlag en keel. Het blad is wat ruig in 't aanvoelen. De kleur varieert van warm bruin tot bleek groen of bronskleurig, de vorm van breed eirond tot langwerpig. Kweken met succes is een probleem, dat nog niet voldoende is bestudeerd.

In het bovenste middengedeelte der tekening is een dwergvorm van *C. purpurea* Ridley. Over de omgrenzing van deze laatste soort heb ik al eens iets geschreven (deze reeks no. 14) en hieruit bleek reeds dat *C. purpurea* vooral onderscheiden moet worden op de vorm van de stempel, kleur en vorm van de vlag, en de afwezigheid van een 'boord'. De keel is geel of vrijwel kleurloos tot purperachtig. Ook komt een dwergvorm voor en deze is hier afgebeeld. Dwergvormen, die in cultuur constant blijken te zijn en veel kleiner blijven dan de overigens volkomen gelijke zusterform vindt men b.v. ook bij *C. wendtii* en *C. beckettii*. De dwergvorm van *C. purpurea* laat zich gemakkelijk kweken op een diepe, goed verwarmde, kleiachtige bodem, waarbij de voet van de plant juist onder water staat. Bij een luchtvochtigheid van $\pm 100\%$ spreidt zich een mat van vlak liggende blaadjes over 't natte slik en een of meer planten kunnen in iedere maand van 't jaar in bloei staan.

